

Piter Elbling

OTROVNA VEČERA

*Priča o neverovatnom
životu Uga Difontea*

Mono & Mañana
2006

Naslov originala
The FoodTaster - the story of my incredible life by Ugo DiFonte
© 2002 by Peter Elbling

Izdavač
Mono & Mañana

Za izdavača
Miroslav Josipović
Nenad Atanasković

Prevod
Vesna Petrović

Lektura
Bojana Popović
Krsta Popovski

Urednik
Tatjana Bižić

Korice
Ateneum

Tehnički urednik
Nenad Đuričić

Štampa
Intergraf MM, Beograd

Tiraž
1500

ISBN 86-7804-039-4

Za Dimitrija i Sajmona

PREDGOVOR

Pre pet godina, dok sam bio u poseti prijatelju u mestu Barga, u severnoj Toskani, upoznao sam njegovog suseda koji se zvao Đankarlo Tula (ovo mu nije pravo ime). Beše to nizak i zdepast čovek, sada već ugojen, guste razbarušene smeđe kose i usta punih zlatnih zuba. Rekao mi je da je rođen u Bugarskoj, u ciganskoj porodici akrobata na žici. Hvalio se da su obišli ceo svet, da su dva puta nastupili u emisiji „Šou Edija Salivena“. Jednom je čak, najavljujući predstavu koja se održavala u 69. ulici, prešao ceo Vol Strit vezanih očiju, hodajući po žici vezanoj u visini tridesetog sprata. Neposredno posle tog događaja, pao je, mučen zuboboljom, i slomio desnu nogu na tri mesta.

Potom je postao autor pornića, upoznao je i oženio se nekom glumicom koja se muvala po visokim krugovima: Studio 54, Endi Vorhol. S njom je dobio dete. Krajem sedamdesetih, vratio se u Pariz, odnosno tamo su ga oterali, pa je postao inventar „evrotreš“ krugova. Negde, onako usput, opet se oženio, i zahvaljujući toj drugoj ženi, od koje se takođe razveo, počeo da se zanima za retke stvari.

Sada je bolovao od emfizema, a negovala ga je Berta, zgodna austrijska plavuša. (Nikako nisam uspeo da dokučim kako ti momci uvek uspevaju da nađu toliko zgodne plavuše koje se brinu o njima.) Ispijali smo grapu, a on me je častio sočnim pričama; na Kubi se zabavljao s bivšim kanadskim premijerom Pjerom Tridoom, na jugu Francuske se sunčao s Mikom Džegerom a u Bangkoku je ludovao po kuplerajima u društvu saudijskih prinčeva.

Moj prijatelj je ispričao Đankarlu da i mene zanimaju retke stvari, a on je odgovorio da poseduje nešto zanimljivo, nešto što bi moglo da me zaintrigira. Rekao sam mu da bih voleo to da vidim. Nasmejao se i nakašljao; beše to jedina vredna stvar koja mu je osta-

la, moraće da razgovara sa advokatom itd. Pomislio sam da je reč o još jednoj od njegovih priča, pa sam prestao da joj pridajem važnost. Štaviše, njegovo hvalisanje već mi je postalo dosadno i nisam imao volje da ga ponovo vidim.

Ujutru, dan pre mog povratka u SAD, Berta nas je probudila i saopštila nam da je Đankarlo preminuo te noći. Odmah smo se uputili tamo. Stan je bio ispreturan. Berta je tražila novac koji joj je Đankarlo obećao i nije mogla da ga nađe. Htela je da mi da „ono zanimljivo“ o čemu je Đankarlo govorio. Beše to stari izbleđeli rukopis. Poznajući Đankarla, nije bila sigurna da je verodostojan, ali sam ga ja ipak uzeo.

Pokazao sam rukopis stručnjacima za retke i stare knjige u Njujorku i u muzeju „Geti“ u Los Anđelesu i na moje veliko iznenađenje, uverili su me da je to originalni rukopis; čak su želeli i da otkupe. Odbio sam ih i odlučio da ga prevedem sâm, budući da sam učio italijanski i dosta dugo živeo u Italiji, i to je ono na čemu sam, sa kraćim prekidima, radio četiri godine.

Pošto se radnja priče odvija u gradu Korzoli koji se nalazio na tromeđi pokrajna Toskane, Umbrije i Marke, odlazio sam tamo nekoliko puta nadajući se da ću naići na ostatke grada. Međutim, sudeći prema raspoloživim zapisima, grad je krajem sedamnaestog veka pogodilo nekoliko zemljotresa, sve jedan za drugim, pa su njegove ostatke verovatno pokrali žitelji susednih gradova.

Prevod rukopisa završio sam pre godinu dana. Pokušao sam da budem što bliži duhu originalnog teksta, samo sam osavremenio neke rečenice i sintaksu prilagođavajući ih današnjem čitaocu. Iako su neke stranice nedostajale, a neke bile veoma oštećene, mislim da sam u dobroj meri uspeo u ovom poduhvatu. Koliko znam, ovo je jedini zapis o tom vremenu, mestu i njegovom autoru, Ugu Difon-teu.

I

April, 1534.

Godine su prošle otkako mi se majka obesila, a ja sam i dalje žalio što tada nisam bio stariji ili snažniji da bih je u tome sprečio. Ali kako bejah samo dete koje joj nije dosegalo ni do struka, mogao sam samo bespomoćno da posmatram dok sve nije bilo gotovo.

Dan pre toga, slavili smo Svetog Antonija i prejedali se pečenom svinjetinom, kupusom, pasuljem, palentom i sušenim kestenjem. Prejedali smo se zato što je kuga nedeljama harala dolinom, napadajući koga god je htela, i niko nije znao hoće li dočekati zoru i videti izlazak sunca.

Palo je več, mama i ja smo gledali u vrh brda gde su moj otac i stariji brat Vitore palili kresove. Bilo mi je draže da ostanem s majkom. Voleo sam da me češka po glavi, da me zagrlji i da mi kaže „mali moj prinče“. Štaviše, tog popodneva mi je ono kopile Vitore tresnulo glavu o drvo i još me je bolelo.

Bio je mrak, nije bilo mesečine, ali sam čuo oca kako više glasnije od svih. Vetar je začikavao plamenove kao što čovek zadirkuje psa gurajući mu štap u usta. Onda se odjednom plamen vinuo u vazduh i dok sam trepnuo video sam ljude kako stoje načičkani kao mravi na vrhu brda. Iznenada se vatra razbuktna i kao lopta zakotrljala nizbrdo, ogromna užarena plamena lopta, sve brže i brže. Vazduh je razbuktao plamen koji je pržio žbunje i slamao drveće, kao da ga je usmeravao sam đavo.

„Sveta majko božija!“, zapomagala je majka. „Žive će nas progutati“. Zgrabila me je za ruku i brzo sklonila u kuću. Samo trenu-tak kasnije, plameni točak je prešao preko mesta na kome smo pre toga stajali, a u centru tog točka video sam Smrt kako zuri u nas. Onda je nestala niz padinu, ostavljajući za sobom tragove spaljenog lišća i trave.

„Marija? Ugo? Jeste li dobro?“, urlao je otac. „Jeste li povređeni? Javite se!“

„*Stupido!*“¹, vrisnula je majka, istrčavajući iz kuće. „Mogao si da nas ubiješ. *C'è uno bambino qui*“². Neka ti se đavo posere na grob!“

„Promašio sam“, dreknuo je otac uz opšti smeh. Majka je nastavila da viče sve dok joj nije ponestalo psovki i kletvi. Kažu da sam se umetnuo na nju jer baratam jezikom kao što drugi ljudi barataju mačem. Onda se majka okrenu ka meni i reče: „Umorna sam, hoću da legnem.“

Otac je doteturao kući sav pokunjen! Činilo se da mu veliki krivi nos dodiruje zašiljenu bradu. Majka je ispod pazuha imala čireve veličine jajeta. Oči su joj bile sasvim upale a zubi su joj ispadali iz desni. Sve što sam kod nje voleo nestajalo mi je pred očima pa sam je čvrsto stegao za ruku, bojeći se da mi sasvim ne iščezne.

Kada je sunce izašlo, smrt je čekala pred vratima. Otac je seo na pod pokraj kreveta, pokrio lice rukama i tiho jecao.

„Vičente, iznesi me napolje“, prošaputala je majka. „Idi. Povedi dečake sa sobom.“

Popeo sam se na kesten u dvorištu i opkoračio granu. Otac je položio moju jadnu mamu na zemlju i stavio pored nje činiju palente i vodu. Moj brat Vitore mi je rekao da siđem i krenem s njim da čuvamo ovce.

Odmahnuo sam glavom.

„Silazi!“, dreknuo je otac.

„Ugo, anđele moj, idi s njim“, molila me je majka.

Nisam hteo. Znao sam da je, ako odem, nikada više neću videti živu. Otac je pokušao da se popne i skinu me s drveta ali nije mogao, a Vitore je, pošto se plašio visine, počeo da me gađa kamenjem. Pogodio me je u leđa i u glavu ali, iako sam gorko plakao, ostao sam gde sam i bio.

„Idite bez njega“, rekla je majka.

Otac i Vitore su se uspinjali, povremeno zastajkujući da me dozovu, a vetar je izvrtao njihove reči dok nisu počele da liče na kri-

---

¹ „Glupače!“ (italijanski)

² „Ovde je dete!“ (ital.)

ke neke udaljene životinje. Majka je iskašljavala krv. Rekao sam joj da se molim za njeno zdravlje i da će se uskoro oporaviti.

„*Mio piccolo principe*“³, prošaputala je. Namignula mi je i kazala da zna za jedan tajni lek. Skinula je bluzu, pocepala je napola, dobacila mi jednu polovinu i rekla mi da je privežem za granu. Bio sam srećan što mogu da joj pomognem. Tek kada je drugu polovinu bluze vezala sebi oko vrata osetio sam da nešto nije u redu. „*Mama, mi dispiace!*“, zaplakao sam, „*Mama, mi dispiace!*“⁴ Pokušao sam da odvežem čvor, ali ruke su mi bile nejake, a osim toga, majka ga je zategla kada je poskočila i privukla kolena grudima. Vikao sam ne bih li dozvao oca, ali vetar mi je vraćao vapaje u lice.

Kada je majka treći put poskočila, začuo se prasak kao kad pukne drvo. Jezik joj je ispao iz usta, a miris govana se popeo do mene.

Ne znam koliko dugo sam vrištao. Znam samo da sam, ne mogavši da se pomerim, ostao da sedim na grani čitavu noć. Vetar me je šibao, zvezde me nisu marile, a ja sam gutao smrad majčinog tela koje je trulilo, sve dok se ujutru otac i Vitore nisu vratili.

---

³ „Mali moj prinče“ (ital.)

⁴ „Mama, oprosti mi!“ (ital.)

II

Sve do majčine smrti, poznavao sam samo jednu vrstu gladi, ali sada mi je srce bilo praznije od stomaka, i jedino je noć bila u stajnji da milosrdno okonča moj plač. Onda sam molio Boga da joj se pridružim jer je otac nakon njene smrti postao još ogorčeniji, gorči od pelena. Ničim što sam radio nije bio zadovoljan. Govorio je da mi palenta uvek zagori. Optuživao me je da sam pustio ptice da pobegnu iz zamki koje je postavljao. Besneo je zbog svega što sam uradio ili rekao. „Imaš jezik na majku“, vikao je, „loše ćeš završiti.“

Kako bih umakao njegovom gnevu, dane sam provodio čuvajući ovce, ponekad sam čak i Vitorea zamenjivao. Vitore je bio pet godina stariji od mene, a izgledao je kao da je još stariji jer je bio visok i vitak. Imao je veliki nos na oca i maminu malu, ravnu bradu koja je pretila da mu se razdvoji pod težinom lica. Kada se razmetao kako je pobedio na kartama ili povalio neku devojkicu, otac ga je tapšao po leđima. A kad su oni išli na pecanje, ja sam morao da spavam sa ovcama. Nije mi smetalo. Sve sam ih znao po imenu. Pričao sam im i pevao. Hriste! Posle sam čak jednu i pojebao. Ne ponosim se time, ali to je istina, jer čemu sve ovo pisanije ako ne kažem istinu? Uostalom, *svi* su čobani tucali ovce, a ako kažu da nisu, onda su, verujte mi, lažovi koji će goreti u paklu. U svakom slučaju, u poređenju s Vitoreom ja sam bio svetac. Čim bi ga neka ovca videla da se približava pobešla bi na drugu stranu.

Noću sam palio vatru da se zagrejem. Jeste da ovce nisu pričale sa mnom, ali me nisu ni ujedale, mada me je jednom zamalo ujeo vuk koji je uhvatio jagnje. I za to su mene okrivili.

Pet godina posle majčine smrti glad je pogodila našu dolinu. Usevi su nam propali, kokoške su bile toliko slabe i mršave da nisu mogle da nose jaja; a budući da je vlasnik stada koje smo čuvali bio gospodar čitave doline, bilo nam je zabranjeno da jedemo čak i ovčiju balegu. Stalno sam molio Boga da zaspim i zaboravim na glad, ali sve vreme me je bolelo stomak, a i kolena su mi bila toliko sla-

ba i klecala da nisam mogao ni da stojim. Otac je pravio pitu od kestenovog brašna i trave i pekao je na ognjištu. Pevušio je pesmicu koja je glasila ovako:

„Preseći ću veknu hleba na pola,
Jednu polovinu ću pojesti,
Drugom ću začepiti dupe
Da ne izađe ono što pojedoh.“

Sanjao sam jednom majku kako pravi moju omiljenu pitu sa smokvama i jabukama. Miris toplih jabuka me je mamio, pa sam je pitao mogu li da dobijem parčence. Nasmejala se i odlomila mi malo korice. Ali taman kada sam hteo da je uzmem, probudio sam se i video kako otac i Vitore već jedu. „Gde je moje parče?“, pitao sam.

Otac je pokazao prstom na komadić crne pite koji je stajao na kamenu.

„Samo ovo?“

„Spavao si.“

Suze su mi navrle na oči.

„’Oćeš li ili nećeš?“, dreknuo je Vitore. Zgrabio sam pitu. Ručkom mi je obuhvatio pesnicu.

„Moje je“, vrisnuo sam. Pita mi je opekla dlan ali nisam hteo da je pustim. „*Basta*“⁵, reče otac i otvori mi šaku. Parče pite se pretvorilo u upola manju lopticu. Prelomio ju je i pola dao Vitoreu. „Veći je od tebe“, reče. „Sad jedi pre nego što sve dam njemu.“

„Jednog dana ću imati hrane koliko hoću“, dreknuo sam. „Gladovaćete, a ja vam neću dati ni mrvicu.“

„Ti i nisi moj sin“, reče otac i ošamari me. Pita mi je izletela iz usta. Vitore se nasmejao a otac mu se pridružio. Očeve reči su mi se urezale u srce, a slika njih dvojice kako se smeju ostavila je neizbrisiv trag u mom sećanju. Nikada nisam zaboravio taj trenutak.

---

⁵ „Dosta“ (ital.)

Majka je često govorila: „Onaj ko seje zlobu od nje će i stradati.“ No, zahvaljujem Bogu što me je podario zlobom! Stalno sam na to mislio i molio ga da što pre dođe dan kada ću se osvetiti. Sada znam da je Bog svojim milosrđem nagradio moje strpljenje.

III

Posle majčine smrti, otac je na svojim plećima nosio teret svih jada i boli, koje su ga s vremenom pritiskale sve jače. Kada više nije mogao da odlazi na pašnjak, Vitore je nasledio ovce. Budući da sam ih ja često čuvao, zamolio sam Vitorea da mi prepusti nekoliko ovaca kako bih negde osnovao svoje stado. Odbio me je. Taj odvratni, bedni *fallo*, đavo da ga nosi!⁶ Znao sam da ne treba opet da pitam i zato sam sutradan, pre nego što se razdanilo, pokupio sve svoje stvari i bez reči otišao. Mislim da sam tada imao oko četrnaest godina, mada nisam siguran. Sećam se samo da sam stajao na vrhu brda i posmatrao oblake kako žure nebom kao da kasne u crkvu. Rekao sam: „Odneseš moj dosadašnji život“, i raspoloženje mi se odmah popravilo.

Sijalo je sunce, po brdima se širio opojni miris ruzmarina i mirođije. Bog me je blagoslovio! Počeo sam da pevušim, a i pevušio bih celim putem do Gubija, gde sam se nadao da ću naći posao, da nisam pred sobom na stazi ugledao devojku.

Prvo sam zapazio njenu kosu, tamnu poput zemlje i upletenu u kiku koja joj je padala niz leđa kao veliki konjski rep. Ne znam zašto, ali hteo sam da je zgrabim. Hteo sam da zarijem zube u nju i da osetim njenu svilenkastu toplinu na svom licu. Nemojte me kriviti! Bilo mi je samo četrnaest leta, i ceo sam život proveo s ovacama.

Nisam znao šta bih rekao devojci, pa sam se sakrio iza duda da je bolje vidim. Bila je otprilike mojih godina, imala je guste crne obrve koje su se sjajno slagale s bojom njene kose. Usne joj behu crvene i pune, nos prav, a obraščići okrugli i rumeni kao jabuke. Nosila je široku bluzu pa joj nisam video grudi, ako ih je uopšte imala. Sićušnim rukama brala je mirođiju i plavi zdravac koje je prvo mirisala, a tek onda stavljala u korpu. Slušao sam ljude kako pričaju i pevaju o ljubavi, ali do tog trenutka nisam znao šta je to. Sa-

---

⁶ Muški polni organ – *prim. prev.*

da je, kao da me je neko iznenada začarao, svaki deo mene čeznuo da bude blizu nje.

Devojka je pevušila za sebe, pesmicu o ženi koja čeka dragana da se vrati iz rata. Isprva mi se srce steglo jer sam pomislio da peva o stvarnoj osobi. Onda sam se setio da je majka nekada pevala sličnu pesmu o ženi koja čeka voljenog da se vrati s mora. Majka je, inače, odrasla u Bariju, a znao sam da moj otac nikada nije ni video more.

Iako me je to ohrabrilo, još uvek nisam ništa rekao jer je devojka delovala veoma smireno, pa nisam hteo da je uplašim. Istinu govoreći, bojao sam se da bi se naljutila kada bi shvatila da je posmatram. Bio sam prinuđen da mirno sedim dok su mi pčele zujale oko glave, a kamenje mi bolo bedra. I škorpija mi je prešla preko nogu, ali se nisam ni pomakao.

Pratio sam je sve do kuće i čitavo popodne ostao sakriven u obližnjem hrastovom šumarku, smišljajući šta da joj kažem i boreći se s nogama koje su htele da pobegnju. Ipak, čim sam video sunce kako zalazi iza brda, uplašio sam se da, ako sad ne progovorim, nikad i neću. Zato sam pokucao na vrata, a kada ih je otvorila pitao sam je hoće li da se uda za mene.

„Da si me pitao na brežuljku“, odgovorila je prepredeno, „možda bih i pristala. Ali, predugo si čekao.“ Zalupila mi je vrata pred nosom!

*Potta!*⁷ Hteo sam da se ubijem! Elizabeta, tako se zvala, nasmešila mi se pre nego što je zatvorila vrata. A kada joj se otac, oniži čovek s rukama velikim kao glavice kupusa, vratio te večeri, kazao sam mu da tražim posao. Pitao me je znam li da sečem drva, a ja sam odgovorio da sam najbolji drvoseča koga je ikada video. Pljunuo je na zemlju i rekao da, ako sam dobar drvoseča koliko i lažov, on nikada više neće morati da radi.

Dani su mi prolazili u teškom radu, ali kako je Elizabetin otac oduvek želeo sina, prema meni se lepo ponašao. Nisam dobro jeo, ali barem nisam morao da delim hranu sa Vitoreom i ocem. A leti,

---

⁷ Stari italijanski izraz koji bi otprilike značio „Do đavola!“ – *prim. prev.*